

Parimet qe rregullojne tregun e perbashket (I)

- Tregu i perbashket
- Raporti me bashkimin doganor
  - Qytetria e BE
  - Lirite e qarkullimit

Tregu i perbashket

- Nuk ka nje perkufizim ne Traktatet e Komuniteteve se cfare eshte tregu i perbashket
  - Tregu i perbashket ishte ne fillim nje objektiv dhe nuk kishte nje perkufizim juridik te tij
    - Ceshtja 15/81 Schul pika 33 – percaktonte GjD se tregu i perbashket ka si qellim te eliminoje pengesat qe te jete sa me i ngjashem me nje treg te brendshem (si ai kombetar)
- Rregullimi ne TFBE me qellim unifikimin e tregjeve
  - Lirite e qarkullimit - heqja e pengesave te brendshme
  - Konkurenca dhe ndihmat shtetore ndermarrjeve – konkurenca e lire
  - Proces i gjate dhe i vazhdueshem drejt unifikimit total
    - Ka nje aspekt historic dhe politik te deshires se vendeve antare BE
  - Tregu i perbashket eshte competence konkuruese midis BE dhe shteteve (neni 4.2 a TFBE)
- Arritja e unifikimit te tregut
  - Integrimi negativ
    - Ndalimi apo kufizimi per shtetet dhe ndermarrjet i veprimeve penguese
    - Me interpretimin e normave te TFBE
  - Integrimi pozitiv
    - Nderhyrje ne rregullimin e tregut nga institucionet e BE
    - Nderhyrje me karakter legjislativ qe garantojne hapjen e tij dhe aksesin, konkurrencen e plote, integrimin e tregjeve kombetare
    - Baza ligjore normat programatike te TFBE qe lejojne institucionet europiane te nxjerrin akte legjislative me qellim krijimin dhe mirefunksionimin e tregut unik
- Integrimi pozitiv
  - Parafrimi i legjislacioneve te shteteve antare
    - Te eliminohen apo kufizohen ndryshimet ne legjislacionin e Shteteve antare
    - Me direktiva – qellimi eshte harmonizimi
    - Ne TFBE norma te vecanta (53, 113, 153) per nderhyrjen e institucioneve te BE
    - Ne TFBE norma te pergjithshme per parafrimin e legjislacionit (nenet 114 e 115) me qellim realizimin e tregut te perbashket , me procedure legjislative te zakonshme

Arritja e tregu te perbashket

- Fillimisht per arritjen e tregut u ndoq rruga e integritimit negativ
  - Kontribut i madh nga Gjykata e Drejtesise per heqjen e pengesave per shkembimet komunitare
  - Problem integrimi pozitiv pasi duhej unanimiteti i Keshillit per propozimet e Komisionit
- Libri i Bardhe mbi perfundimin e tregut te brendshem (COM(85) 310)
- Akti Unik Europian
  - Neni 14 TKE (sot neni 26 TFBE)
    - vendos nje skadence per marrjen e masave per perfundimin e tregut ne 31 dhjetor 1992
      - Jo skadence penalizuese
        - » C-297/92 Baglieri pika16
    - Paragrafi 2 i vendos institucioneve komunitare nje detyre e mission per te prodhuar legjislacion me qellim qe tregu te jete funksional dhe pa barriera te brendshme
    - Nomre me karakter programatik
  - Neni 95 TKE (sot neni 114 TFBE)
    - Marrjen e masave per arritjen dhe funksionimin e tregut pa qene nevoja per unanimitet ne Keshill
- Rol paresor
  - GjD – integrimi negative
  - Komisioni – integrimi pozitiv dhe procedura per shkelje (neni 258 e vijim TFBE)
- Hapesira e lirise, sigurise dhe Drejtesise
  - Ne traktatin e Amsterdamit si objektivi i BE bashke me tregune perbashket
    - Hapesire pa kufinj te brendshem per personat (jo vetem qytetaret e BE) qe te qarkullojne lirisht

Bashkimi doganor

- Lidhje midis tregut te perbashket dhe bashkimit doganor
  - Neni 3.1 TFBE percakton si competence ekskluzive te Bashkimit bashkimin doganor
- Perkufizimi i bashkimit doganor
  - Ne GATT te 1947
  - Marreveshjen e Organizates Boterore te Tregtise 1994 – neni XXIV paragrafi 8
    - Zevendesimi ne nje territor doganor i dy apo me shume te tilleve kur kjo ka si qellim: a) tarifate doganore jane te eliminuara per shkembimet tregtare qe perbejne bashkimin ose per shkembimet tregtare te produkteve me origjine nga keto vende te bashkimit; b) qe te drejtat doganore te aplikuara ndaj te treteve nga ana e vendeve te bashkimit te jene identike ne permbajtje
  - Neni 28.1 TFBE – Bashkim qe i referohet te gjithe shkembimeve ...
- Bashkim doganor
  - Aspekti i brendshem
    - Heqja e tarifave doganore dhe taksave me efekt ekuivalent midis shteteve
    - Heqja e e kufizimeve sasiore (sipas nenit 34 TFBE)
    - Si per produktet e prodhuara ne keto Shtete si per ato te Shteteve te Treta qe jane future ne qarkullim ne nje Shtet antar (neni 28.2 TFBE)
    - Komponent i rëndësishëm për arritjen e funksionimit të tregut të brendshëm
  - Aspekti i jashtem
    - Ne nenin 31
    - Percaktimi i taksave doganore te njejta te vendosura nga Keshilli me propozim te Komisionit
      - Me rregullore te Keshillit – TARIK Rreg. 2658/87 e Keshillit
      - Zakonisht taksa percaktohet me vlerë dhe jo fikse specifike
  - Legjislacioni doganor ne BE
    - Rreg. KEE 2913/92 per miratimin e Kodit Doganor komunitar
    - Rreg. UE 952/2013 Kodi Doganor i Bashkimit European
- Bashkimi doganor
  - Midis tregut te perbashket dhe kompetencave te jashtme te BE

Qytetaria e Bashkimit European

- Ne traktate neni 9 TBE dhe neni 20 TFBE krijon Qytetarine e BE
  - Disa te drejta jo te pergjithshme por i perkasin qytetareve te BE (ato te neneve 21, 43, 49 dhe 56)
  - Neni 18 qe ndalon diskriminimin jo ne lidhje me qytetaret dhe kombesine e vendeve te treta
    - C-291/09 Guarnieri pika 20
    - Per qytetaret e vendeve te treat percakton neni 19 TFBE dhe Dir. 2004/42/KE per barazine e personave
      - C-54/07 Feryn
    - Ndryshe nga liria e qarkullimit te kapitaleve dhe e drejta per te qene zgjedhes aktiv apo pasiv ne zgjedhjet per Parlamentin European
  - Ne jurisprudence shiko C-184/99 Grzelczyk pika 31 dhe C-22/18 Topfit dhe Biffi pika 28
- Eshte qytetar i Bashkimit cilido qe ka shtetese e nje Shteti antar
  - Neni 9 TUE dhe neni 20.1 TFBE
  - Kriteret per dhenien e nenshtetese sipas vendeve antare
    - C-369/90 Micheletti pika 10
    - Megjithate duhen te kene parasysh legjislacionin europian ne vendosjen e kufizimeve per dhenien, mbajtjen apo humbjen e shtetese
      - C-135/08 Rottman; C-221/17 Tjebbes
  - Rastet e shtetese se dyfishte
    - Shtetesi e vendeve te treta – nuk mund te mos njohin shtetese europiane dhe te vleresojne ate te vendit te trete
      - C-369/90 Micheletti – rast i shtetese se dyfishte italiane dhe argjentinase per ligjin spanjoll duhej njohur shtetesia argjentinase si vendi i residences se fundit (pika 9-11)
      - C-200/02 Zhu e Chen
    - Shtetesi e dyfishte me shtetesi tjeter te BE – qendrim jo injehsuar nga GjD
      - C-148/02 Garcia Avello; C-434/09 McCarthy; C-165/16 Lounes

Qarkullimi i lire ne treg I

- Ne traktate liria e qarkullimit
  - Personave (neni 20.2 ger. a dhe neni 21.1)
  - Mallrave (neni 28-30 dhe 34-37)
  - Punetoreve (neni 45)
  - Vendorsjes (nenet 49, 51, 52, 54)
  - ofrimet te sherbimeve (56-58 dhe 60-62)
  - Kapitaleve (63-66)
- Jane te afta te prodhojne efekt direkt
  - Jane te sakta dhe pa kushte dhe mund te kerkohen direct nga qytetaret ne gjykatat kombetare
    - Ceshtja 26/62 Van Gend & Loos – mund ti kerkohen dhe nese jane drejtuar Shteteve antare si norma dhe jo direkt qytetareve
- Konsiderohen liri themelore nga jurisprudenca
  - Psh. C-434/09 McCarthy pika 27
  - Konfirmohet dhe ne Karten e lirive themelore te BE sipas nenit 6.1 TBE
  - Motivohet nga nje fryme liberalizimi i pergjithshem
    - Mundesite e kufizimeve, ndalimeve apo perjashtimeve nga legjislacioni i BE apo jurisprudence shikohen me nje interpretim shume te ngushte sipas nevojës dhe proporcionalitetit
    - Perjashtimet e percaktuara ne TFBE (neni 36, 45.2 dhe 4, 51 dhe 52 apo 64-66) vleresohen ne menyre shteruese

Qarkullimi i lire ne treg II

- Llojet e lirive ne TFBE
  - Ato qe japin nje liri qarkullimi
    - Ne lidhje me qytetaret dhe punetoret
  - Ato qe ndalojne kufizimin e lirise
    - Mallrat, e drejta e vendosjes, ofrimi i sherbimeve, liria e qarkullimit te kapitaleve
    - Ne lirine e mallrave – ndalimi i taksave doganore, kufizimet sasiore, taksat me efekt ekuivalent, masat me efekt ekuivalent
- Parimi i dhenies se lirise
- Parimi i ndalimit te diskriminimit
  - Diskriminimi pengon krijimin e tregut ne format dhe kriteret e ndyshme sipas kombesise, orjigjines se mallit, destinacioni, etj.
    - Shiko C-182/15 Petruhhin pika 33
- Llojet e diskriminimit
  - Direkt – kur percaktohet qarte kriteri per perfitimin e nje pozite me te mire nga nje kategori e caktuar dhe ky kriter eshte direkt i ndaluar nga Traktatet e Be
    - C-22/18 Topfit dhe Biffi pika 27-35
    - C-322/13 Ruffer
  - Indirekt – kur kemi kritere jo shprehimisht te ndaluar nga legjislacioni BE kur keto kritere mund te permbushen me kollaj nga personat apo mallrat e shtetit te caktuar sesa nga ato te nje Shteti tjetër antar
    - Ceshtja 152/73 Sotgiu pika 11
    - Testi nese ka diskriminim
      - A ka trajtim te diferencuar
      - A jane situatat e trajtuara ne menyre te diferencuar te ngjashme apo te perputhshme
      - Ky diferencim a i bindet kushteve objective dhe te ligjshme
      - A eshte respektuar parimi i proporcionalitetit
  - Dallimet thelbesore
    - Vetem per diskriminim indirekt mund te ngrihen justifikime nga Shteti antar qe ka legjislacionin diskriminues
      - Se fundmi te pranuar nga GjD edhe per nje diskriminim direkt (Shiko C-182/15 Petruhhin pikat 32-34)
    - Kriteret
      - Objektiva qe permbushin nje qellim te mbrojtur apo te lejuar nga Traktatet
      - Parimi i Proporcionalitetit
    - Raste justifikimi
      - C-103/08 Gottwald pika 28

Qarkullimi i lire ne treg III

- Llojet e diskriminimit
  - Formal
    - kur trajtohen ndryshe qytetaret e shteteve te tjera nga ato te shtetit kombetar
  - Material
    - Kur nje Shtet i trajton ne menyre te njejte shtetasit e tij njesoj me shtetasit e vendeve te tjera antare pambajtur parasysh qe situatat nuk jane te ngjashme
      - C-148/02 Garcia Avello pika 33 e 35 theksohet e drejta per tu trajtuar ndryshe pasi situatat jane te ndryshme dhe nese do trajtoheshin njelloj do te sillnin probleme per te interesuarit.
    - Edhe per keto mundet qe shteti te ngreje si mbrojtje nje justifikim ne te njejta baza si per diskriminimin indirekt (C-148/02 pika 42-44)
      - Arsye te interest te pergjithshem publik
      - Kriteri i proporcionalitetit
- Pengesat e tjera per lirite ndryshe nga diskriminimi
  - Normat pa dallim te aplikueshme
  - Situatat e brendshme ne nje Shtet antar

Qarkullimi i lire ne treg IV

- Pengesat e tjera per lirite ndryshe nga diskriminimi
  - Normat pa dallim te aplikueshme
    - Jane te mundshme per te penguar lirite e qarkullimit
    - Te analizuara me shume kujdes nga GjD qe ne vitet '70
    - Normat qe konsiderohen pengesa teknike
      - Ceshtja 120/78 Rewe-Zentral (Cassis de Dijon) – ne lidhje me qarkullimin e lire te mallrave
    - Jurisprudence e konsoliduar ne sensing qe jo vetem diskriminimi por duhet vleresuar me kujdes cdo pengese, edhe pse e aplikuar pa dallim, qe mund te pengoje apo veshtiresoje ushtrimin e lirive
      - C-372/09 dhe C-373/09 Penarroja pika 50
      - C-438/08 Kom. vs. Portugali pika 33
      - C-367/02 Kom. vs. Portugali pika 44 e 45
    - Perqasja globale e percaktimit te pengesave ndaj lirive te qarkullimit
      - Testi ne 4 faza – i ngjashem me testin e diskriminimit indirekt
        - » Nese normative eshte pa dallim e aplikueshme
        - » Nese eshte nje pengese per lirine e qarkullimit
        - » Nese mund te justifikohet nga nje arsye objektive e interest publik
        - » Nese pengesa respekton parimin e proporcionalitetit
  - Situatat e brendshme ne nje Shtet antar

Qarkullimi i lire ne treg IV

- Pengesat e tjera per lirite ndryshe nga diskriminimi
  - Situatat e brendshme ne nje Shtet antar
    - Kur nuk mund te flitet per lirine e qarkullimit pasi te gjithë elementet e situates jane Brenda nje shteti antar
    - Jo siuate transkufitare
  - Formalisht nuk mund te ndalohet normative kombetare ne keto raste nuk perben shkelje te traktateve sepse nuk kemi liri te levizjes midis shteteve apo barrier e pengesa te lirive te sanksionuara ne traktate
    - Keshtu ne lidhje me lirine e qarkullimit te personave apo sherbimeve
      - C-212/06 Gouvernement de la Communautate Francaise pika 33
    - Ndryshe GjD ne lidhje me qarkullimin e mallrave
      - C-321/94 Pistre
    - Problem pasi jemi perballe nje diskriminimi ad contrari
      - Trajtim diskriminues per qytetaret qe nuk kane nje siuate transkufitare
      - GjD duke mbajtur parimin e situates se brendshme ka nderhyre

Qarkullimi i lire ne treg V

- Pengesat e tjera per lirite ndryshe nga diskriminimi
  - Situatat e brendshme ne nje Shtet antar nuk i aplikohet e drejta komunitare
  - Nderhyrja e GjD per te kufizuar problemin
    - Merr ne shqyrtim ceshtje qe jane hapur siuate te brendshme
      - C-451/03 Servizi ausiliari Dottori Commercialisti pika 29
    - Kufizon perkufizimin e situates se brendshme duke lejuar te drejten e qytetarit per lirite e qarkullimit nese ai gjendet ne nje siuate te ngjashme si nje qytetar i nje Shteti tjetër antar pasi e ka ushtruar me pare nje liri qarkullimi
      - C-370/90 Sigh pika 19/23
      - C-673/16 Coman
      - C-281/98 Angonese
      - C-60/00 Carpenter pika 29 30
      - C-148/02 Garcia Avello
    - GjD kohet e fundit hap per situatat e brendshme aplikimin e disa lirive te qarkullimit
      - Ne rastet kur norma kombetare ka si qellim qe te pamundesojë qytetareve te BE ushtrimin e te drejtave te tyre qe u jep ky status
      - C-34-09 Ruiz Zambrano pika 42 44

Contacts:

Thank you for your attention!
Any question ?

Assoc. Prof. Dr. Av. Arber Gjeta

Chair JM in EU Law
Department of Law
Faculty of Economy
University of Elbasan
arber.gjeta@uniel.edu.al

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union